2.10.2018

Lausunto Komission tiedonannosta Euroopan Parlamentille, Neuvostolle, Euroopan talous ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: Tekoäly Euroopassa {SWD(2018) 137 final} FI

Haluan kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto aiheesta.

Eettiset kysymykset tekoälyn kehityksessä otetaan tiedonannossa pääosin kiitettävästi huomioon. Alla kuitenkin joitain tarkennus- ja lisäysehdotuksia.

Tekoälyyn liittyvien eettisten suuntaviivojen kehityksen tulee olla jatkuvaa, sillä myös eettinen ymmärryksemme kehittyy. Tekoälysovellusten kehityssuuntaa ei voida ennustaa, jolloin jos suuntaviivat on lukittu vuoden 2018-2019 vaihteessa, eivät ne välttämättä vastaa tulevien sovellusten tarpeisiin. Tästä johtuen tekoälysovelluksiin liittyvissä hankkeissa tulee huomioida ja tuoda esiin uusin tietämys eettisistä haasteista ja kysymyksistä.

Kansallisissa ja kansainvälisissä ryhmissä jotka tutkivat ja kehittävät tekoälyä tulee olla jäsenenä IT-etiikan asiantuntija tai asiantuntijoita joilla on koulutus erityisesti tältä alalta. Suomesta löytyy tällä hetkellä tähän rooliin sopivia tutkijoita esimerkiksi Vaasan, Jyväskylän, Helsingin ja Turun yliopistoista; toki tutkijoiden painotukset eri yliopistoissa ovat erilaisia. Sopivan henkilön tai ryhmän valitseminen tulee tehdä projektin tavoitteita silmällä pitäen, kuitenkin aina huomioiden myös yleinen etu.

Jokaisessa EU:n rahoittamassa projektissa tulee olla jäsenenä täysipäiväisesti eettisestä toteutuksesta vastaava eettinen suunnittelija joka varmistaa, että mahdolliset eettiset ongelmat huomioidaan ja että niihin suunnitellaan ratkaisut jo suunnittelu- ja toteutusvaiheissa.

Niissä EU:n rahoittamissa projekteissa, joissa tällaista täysipäiväistä eettistä vastaavaa ei ole ollut, ja joissa olen itse ollut ulkopuolisena jäsenenä, on kaikkiin eettisiin haasteisiin vastaaminen projektin puitteissa ollut vaikeaa, toisinaan jopa mahdotonta. Osittain sitä on rajoittanut jo projektin perustusasiakirja, jossa ei ole varattu tarpeellisia resursseja eettisiin haasteisiin vastaamiseen. Tätä tulee projekteissa jatkossa välttää.

Ammattialat kuten kuljettajat tai yritysjuristit, joiden työvoiman tarpeisiin tekoäly tulee vaikuttamaan merkittävästi on syytä tunnistaa ajoissa ja tarvittaessa vähentää näiden alojen koulutusta ja valmistella näillä aloilla jo toimivien ihmisten muuntokoulutusta uusille aloille.

Etiikan koulutus tulee sisällyttää osaksi insinöörikoulutusta ja muiden tekoälysuunnitteluun liittyvien tieteenalojen, kuten tietojenkäsittelytieteiden ja tietojärjestelmätieteen opintoihin kaikilla tasoilla. Koulutetuille tulee olla selvää, että heidän työelämässä tuottamansa

Turun kauppakorkeakoulu • Turku School of Economics

FI-20014 Turun yliopisto, Finland

Puhelin/Telephone +358 29 450 5000
Faksi/Fax +358 29 450 5040

www.utu.fi/tse

2.10.2018

tekoälysovellukset vaikuttavat kansalaisten elämään, eivätkä ne ole vain mielenkiintoisia työtehtäviä ratkaistavaksi, kantamatta vastuuta niiden sovellusalueista. Myös digitaalisten perustaitojen opetukseen tulee liittää etiikan opetusta, jotta kansalaiset pystyvät olemaan tietoisia mahdollisista tekoälysovellusten aiheuttamista muutoksista, haasteista ja ongelmista.

Yleisenä kommenttina tekoälystä tulee ottaa huomioon, kuten tiedonannossakin korostetaan, että tekoäly ei ole yksi sovellus, vaan vastaavalla tavalla monta erialaista sovellusryhmää kuin mikä tahansa tietotekniikan alan sovellusryhmä. Hakuagentti ja itseohjautuva auto, hoivarobotti ja itsenäisesti toimiva ase ja niitä ohjaavat algoritmit - vain muutaman esimerkin mainitakseni - ovat kovin erilaisia laitteita ja tekoälysovelluksia, ja kuitenkin kuuluvat sovelluksina käsitteen ”tekoäly” alle. Siksi on tärkeää, että projekteissa pyritään tarkkuuteen erilaisten käsitteiden käytössä.

Vaikka tekoälysovellukset tarjoavat eittämättä monia positiivisia muutoksia yhteiskunnassa, on niiden vaikutusten suhteen syytä myös varovaisuuteen.

Kunnioittaen,

Kai Kimppa
FT, Yliopistotutkija
Turun yliopisto, Turun kauppakorkeakoulu, Tietojärjestelmätiede
http://future-ethics.utu.fi/
GSM: +358 44 060 1321
eMail: kai.kimppa@utu.fi